Мукаддима

Мусулмоне, ки аз ахкоми дини худ огох ва бохабар аст, табиатан як шахси ичтимоӣ мебошад, зеро ӯ дар хаёт сохиби як рисолат аст. Сохибони рисолатхоро хатман лозим аст, ки бо мардум дар алока бошанд, бо онхо омезиш ёбанд, муомила кунанд ва додугирифт дошта бошанд.

Инсони мусулмон ба сабаби он ахкоми дини хак, ки омӯхтааст ва ба сабаби тачассуми ахлоки волову начиби инсоние, ки дин ӯро ба он даъват намудаву ба риояи он дар муносибатхои ичтимоӣ таргиб кардааст, як шахси ичтимоии дарачаи аввал ё дарачаи баланд мебошад.

Шахсияти ичтимоии мусулмон, ки аз хидояти Куръони карим нур гирифта, аз чашмаи суннати поки набавӣ сероб гаштааст, як шахсияти ягона ва беназир аст. Онро наметавон бо он шахсиятхои ичтимоие киёс намуд, ки низомхои сохтаи муосир (конунхои башарӣ) ва шариатхои кадима тарбия намудаанд. Он нафароне, ки файласуфону мутафаккирон барои сохтан ва тахия намуданашон захмат кашидаанд.

Ин як шахсияти воломаком ва барчастаи ичтимоӣ аст, ки онро мачмӯи хеле бузурги ахлоки хамида ташаккул додааст. Он ахлоке, ки матнхои ин дини пок аз Куръони карим ва хадиси шариф баён намудааст. Ва ороста шудан ба онро бахше аз дин карор додаанд, ки инсон барои ичрояш савоб мегирад ва барои тарки он мухосаба ва бозхост мешавад. Аз ин рӯ, ин дин тавонист, ки аз шахсияти мусулмони содику ростгӯ як намунаи нодир ва барчастае аз инсони ичтимоии пешрафта, боадаб, ботакво, хайрхох ва покдоман бисозад.

Пажӯхишгаре, ки аз ин матнхо дар сарчашмахои аслиашон мутолиа намуда ва огох аст, аз фаровонӣ, фарогирӣ, хамачонибагӣ ва дакикии онхо ба хайрат меафтад; зеро ин матнхо хеч чанбае аз чанбахои хаёти ичтимоиро фурӯ нагузошта, ба хамаи онхо пардохтаанд ва сухани худро дар он бора гуфтаанд. Ин матнхо ба он макому чойгохи баланди дурахшон ва покизае ишора мекунанд, ки Ислом хостааст мусулмон ба он бирасад. Ва хар гох ки хакикати Ислом дар калби ӯ устувор гардад, хидояти дурахшони он дар пахнои вучудаш чорӣ шавад, нишоту хушхолии он бо рӯхаш омезиш ёбад ва арзишхои он тамоми вучуди ӯро аз нав бисозад, ӯ бешак ба он чойгох хохад расид.

Пояи унсурхои шахсияти ичтимоии мусулмон ин риояи худуди илохӣ дар рафтори ичтимоӣ ва муомилааш бо мардум аст. Аз хамин асли бузурги усули акидаи исломӣ он ахлоки ичтимоие шоха мегирад, ки мусулмони ботаквову хассос дар рафтори худ ба он ороста мегардад ва дар асоси хамин тахкурсии устувор мусулмони ростгӯ муносибатхои ичтимоии худро бо мардум барпо мекунад.

Шарх ва тавзехи матн

Мазмуни асосии ин мукаддимаро метавон дар чахор нуктаи калидӣ чунин шарх дод:

•Мусулмон — инсони фаъолу ичтимоӣ: Ислом дини гӯшанишинӣ ва дурӣ чустан аз мардум нест. Азбаски мусулмон дар зиндагӣ сохиби паём ва рисолати нек аст, ӯ бояд дар миёни чомеа бошад, бо мардум муошират кунад ва дар корхои хайр сахм гузорад.

•Бартарии ахлоки исломӣ нисбат ба конунхои башарӣ: Конунхое, ки инсонхо месозанд, махдуд хастанд ва танхо зохири рафторро танзим мекунанд. Аммо ахлоки исломӣ, ки сарчашмааш Куръон ва Суннат аст, хам зохир ва хам ботини инсонро тарбия мекунад. Дар Ислом рафтори нек бо мардум танхо як одати хуб нест, балки ибодат аст, ки барои он савоб дода мешавад ва барои таркаш инсон дар назди Худо чавобгар аст.

•Фарогирии таълимоти ичтимоии Ислом: Хар касе, ки китобхои аслии исломиро бо диккат омӯзад, мебинад, ки Ислом барои хамаи бахшхои зиндагӣ — аз муносибат бо падару модар ва хамсоя то тичорату рохбарии чомеа — рохнамоии дакик дорад. Вакте ин арзишхо дар дили инсон чой мегиранд, ӯ ба як инсони комил, боадаб, покдоман ва фоидаовар барои чомеа табдил меёбад.

•Пояи асосии муносибатхо — такво ва худуди илохӣ: Асоси хамаи рафторхои неки мусулмон дар чомеа ин риояи худуд ва конунхои Худованд аст. Мусулмони вокеӣ дар муомила бо дигарон на аз рӯи хавову хавас, балки бар пояи такво, ростгӯй ва пархезгорӣ амал мекунад.

Боби нӯхум:Шахсияти мусулмон бо чомеаи худ

Мукаддима:

Мусулмоне, ки аз ахкоми дини худ огох ва бохабар аст, табиатан як шахси ичтимоӣ мебошад, зеро ӯ дар хаёт сохиби як рисолат аст. Сохибони рисолатхоро хатман лозим аст, ки бо мардум дар алока бошанд, бо онхо омезиш ёбанд, муомила кунанд ва додугирифт дошта бошанд.

Инсони мусулмон ба сабаби он ахкоми дини хак, ки омӯхтааст ва ба сабаби тачассуми ахлоки волову начиби инсоние, ки дин ӯро ба он даъват намудаву ба риояи он дар муносибатхои ичтимоӣ таргиб кардааст, як шахси ичтимоии дарачаи аввал ё дарачаи баланд мебошад.

Шахсияти ичтимоии мусулмон, ки аз хидояти Куръони карим нур гирифта, аз чашмаи суннати поки набавӣ сероб гаштааст, як шахсияти ягона ва беназир аст. Онро наметавон бо он шахсиятхои ичтимоие киёс намуд, ки низомхои сохтаи муосир (конунхои башарӣ) ва шариатхои кадима тарбия намудаанд. Он нафароне, ки файласуфону мутафаккирон барои сохтан ва тахия намуданашон захмат кашидаанд.

Ин як шахсияти воломаком ва барчастаи ичтимоӣ аст, ки онро мачмӯи хеле бузурги ахлоки хамида ташаккул додааст. Он ахлоке, ки матнхои ин дини пок аз Куръони карим ва хадиси шариф баён намудааст. Ва ороста шудан ба онро бахше аз дин карор додаанд, ки инсон барои ичрояш савоб мегирад ва барои тарки он мухосаба ва бозхост мешавад. Аз ин рӯ, ин дин тавонист, ки аз шахсияти мусулмони содику ростгӯ як намунаи нодир ва барчастае аз инсони ичтимоии пешрафта, боадаб, ботакво, хайрхох ва покдоман бисозад.

Пажӯхишгаре, ки аз ин матнхо дар сарчашмахои аслиашон мутолиа намуда ва огох аст, аз фаровонӣ, фарогирӣ, хамачонибагӣ ва дакикии онхо ба хайрат меафтад; зеро ин матнхо хеч чанбае аз чанбахои хаёти ичтимоиро фурӯ нагузошта, ба хамаи онхо пардохтаанд ва сухани худро дар он бора гуфтаанд. Ин матнхо ба он макому чойгохи баланди дурахшон ва покизае ишора мекунанд, ки Ислом хостааст мусулмон ба он бирасад. Ва хар гох ки хакикати Ислом дар калби ӯ устувор гардад, хидояти дурахшони он дар пахнои вучудаш чорӣ шавад, нишоту хушхолии он бо рӯхаш омезиш ёбад ва арзишхои он тамоми вучуди ӯро аз нав бисозад, ӯ бешак ба он чойгох хохад расид.

Пояи унсурхои шахсияти ичтимоии мусулмон ин риояи худуди илохӣ дар рафтори ичтимоӣ ва муомилааш бо мардум аст. Аз хамин асли бузурги усули акидаи исломӣ он ахлоки ичтимоие шоха мегирад, ки мусулмони ботаквову хассос дар рафтори худ ба он ороста мегардад ва дар асоси хамин тахкурсии устувор мусулмони ростгӯ муносибатхои ичтимоии худро бо мардум барпо мекунад.

Шарх ва тавзехи матн

Мазмуни асосии ин мукаддимаро метавон дар чахор нуктаи калидӣ чунин шарх дод:

· **Мусулмон — инсони фаъолу ичтимоӣ:** Ислом дини гӯшанишинӣ ва дурӣ чустан аз мардум нест. Азбаски мусулмон дар зиндагӣ сохиби паём ва рисолати нек аст, ӯ бояд дар миёни чомеа бошад, бо мардум муошират кунад ва дар корхои хайр сахм гузорад.

· **Бартарии ахлоки исломӣ нисбат ба конунхои башарӣ:** Конунхое, ки инсонхо месозанд, махдуд хастанд ва танхо зохири рафторро танзим мекунанд. Аммо ахлоки исломӣ, ки сарчашмааш Куръон ва Суннат аст, хам зохир ва хам ботини инсонро тарбия мекунад. Дар Ислом рафтори нек бо мардум танхо як одати хуб нест, балки ибодат аст, ки барои он савоб дода мешавад ва барои таркаш инсон дар назди Худо чавобгар аст.

· **Фарогирии таълимоти ичтимоии Ислом:** Хар касе, ки китобхои аслии исломиро бо диккат омӯзад, мебинад, ки Ислом барои хамаи бахшхои зиндагӣ — аз муносибат бо

падару модар ва хамсоя то тичорату рохбарии чомеа — рохнамоии дакик дорад. Вакте ин арзишхо дар дили инсон чой мегиранд, ӯ ба як инсони комил, боадаб, покдоман ва фоидаовар барои чомеа табдил меёбад.

Пояи асосии муносибатхо — такво ва худуди илохӣ: Асоси хамаи рафторхои неки мусулмон дар чомеа ин риояи худуд ва конунхои Худованд аст. Мусулмони вокеӣ дар муомила бо дигарон на аз рӯи хавову хавас, балки бар пояи такво, ростгӯӣ ва пархезгорӣ амал мекунад.